

PhDr. et. Mgr. Emanuel Orban, PhD.

Vysoká škola obchodní a hotelová
Brno (Czech Republic)

Ernest Weidler a rozhlasové pásmo
Ernest Weidler and Radio Composition

Abstract

The main aim of the contribution is to introduce a selection of radio programmes by Ernest Weidler, a prominent publicist and radio editor. Ernest Weidler developed radio compositions encompassing a diverse range of themes, moving across the boundary between culture and art, depending on the predominant objective. These media products are aimed at delivering interesting curiosities that contribute to the orientation of the recipient in cultural and social events.

Key words

Radio composition, artistic and documentary journalism, editor, moderator, media message

Abstrakt

Hlavným cieľom príspevku je predstaviť vybrané rozhlasové pásma významného publicistu, rozhlasového redaktora Ernesta Weidlera. Ernest Weidler koncipoval rozhlasové pásma s rôznorodou tematikou pohybujúcou sa na pomedzí kultúry a umenia podľa prevažujúcej účelnosti. Mediálne produkty sú predmetne zamerané na sprostredkovanie zaujímavých kuriozít prispievajúcich k orientácii recipienta v kultúrno-spoločenskom dianí.

Kľúčové slová

rozhlasové pásmo, umelecko-dokumentárna publicistika, redaktor, moderátor, mediálne posolstvo

Rozhlasové pásmo má umelecko-dokumentárny charakter, jeho tvorcovia sa musia vyznačovať absolútnou profesionalitou, ktoré pozostáva z rozličných výstavbových princípov. Základným kompozičným prvkom rozhlasového pásma je slovo, ide o elementárny stavebný prvok, ktoré je modifikované zvukovo-sémantickým kritériám. V praktickom význame rozhlasové pásmo ako mediálny produkt musí v prvom rade uspokojiť želané potreby recipientov.

So spomínaným javom v úzkej miere súvisí aj technika posadenia hlasu. Funkcia reči spočíva v kultivácii jazyka vybraného publika a následnej podpore jeho obrazotvornosti.(Jenča 2011) Otázka spätnej väzby tu zohráva veľmi dôležitú úlohu.

Po tematickej stránke rozhlasové pásmo reflektuje kuriozity, skvosty zo sveta histórie, kultúry a umenia. Väčšinou plní informačno-zábavnú funkciu.

Rozhlasové pásmo selektujeme podľa rôznych hľadísk. V mediálnej sfére sa uplatňuje klasifikácia podľa obsahových(pásma zo všetkých vedných odborov a umeleckých disciplín, cestopisné pásma, pásma folkloristické a národopisné, portréty, medailóny a pod.) a formálnych hľadísk(reportážne, publicistické, dokumentárne pásmo a iné).(Orban 2010)

Dynamický charakter rozhlasového pásma je umocnený precíznym dodržiavaním metodických aspektov žurnalistickej tvorby v rozhlase. Metodika pozostáva z rôznych činností, ktoré sú navzájom na seba prepojené napr. redakčná, programová činnosť, tvorivé postupy a pod. Najdôležitejším aspektom rozhlasového pásma je montáž, čiže ide o syntetizujúce radenie jednotlivých príspevkov, prostredníctvom ktorej redaktor dáva samostatné slovesné a hudobné časti do kompozične uzavretého, dramatického celku.(Hochelová 2001) Kvalitný mediálny produkt musí mať zmysluplné vyvrcholenie, ktorému musí predchádzať zápleтка. Do istej miery závisí aj od kombinácie jednotlivých žánrov a kompozičných prvkov, čo je aj zdôraznené v nasledovnom tvrdení: „*Vzájomná konfrontácia publicistických a umeleckých textov, hudby, zvukových efektov, atď.. môže byť v pásme často zdrojom dramatického napätia.*“(Orban 2016, s. 37)

Profesiou rozhlasového redaktora by mal vykonávať človek, široko orientujúci sa v aktuálnom spoločenskom dianí a najmä rešpektujúci zákonitosti žurnalistickej etiky. K svojej práci pristupuje s patričnou dávkou úcty a tolerancie, neustále má na pamäti dodržiavanie základných žurnalistických princípov t. j. pravdivosti a objektívnosti. Spomínaný atribút sa nevzťahuje len k súvislému preverovaniu informácií (verifikácie), ale aj ich novátorstva. Podstatou novátorstva je rozširovanie, ale aj neustále obnovovanie daných informácií.

Dôležitý je tu aj kontakt pracovníka vybranej redakcie nielen s terénom, ale aj so sekundárnymi zdrojmi t. j. periodická tlač, archívne, knižné inštitúcie a pod. Redaktor vzápätí preberá kompetentnú zodpovednosť za celkový personálny štáb redakcie. Pri výkone povolania musí byť neustále predvídavý, čiže počíta aj s istými rizikami: „Redaktor musí predovšetkým počítať s tým, že nebudú k dispozícii ideálni respondenti, ktorých na porade pre spracovanie určitého celku navrhne, lebo nebudú ochotní povedať všetko, takmer nič z toho, čo redaktor pre skladbu svojho príspevku zamýšľal. Postupom času sa ukáže, že spracovaná kauza sa odohrala inak, ako uvádzali východzie zdroje, lebo sa vyvinula v čase a jej celkové znenie je iné. Toto všetko musí redaktor predbežne konzultovať s editorom, navrhovať náhradné riešenie a nechať si ho schváliť.“(Souček 2012, s. 97) Základom vybudovania priaznivého imidžu redakcie je vzájomná tímová spolupráca jednotlivých pracovníkov. Personálny manažment tu zohráva významnú úlohu.

Rozhlasové pásmo musí ísť po podstate problému, recipient je schopný z neho vyčítať publicistický či dokumentárny zámer. Na spomínanú požiadavku by malo v prvom rade akcentovať. Úspešnosť rozhlasového pásma je garantovaná voľbou témy, ktorá má dosah na daného poslucháča.(napr. zdravie, úcta k vlasti, národu, kultúrny život...)

Ernest Weidler na spomínaných mediálnych produktoch najčastejšie participoval vo funkcii redaktora a moderátora. Najčastejšie išlo o literárne, národopisné, portrétno a umelecké pásma, ktorým budeme venovať predmetnú pozornosť v rámci analýzy. V našom prípade sme si zvolili najplodnejšie obdobie tvorby autora od začiatku šesťdesiatych až do konca sedemdesiatych rokov dvadsiateho storočia.

Pretože človek je...

Literárne pásmo Pretože človek je... je venované známemu modernému priekopníkovi socialistického divadla Bertoldovi Brechtovi(1898-1956). Redaktor Ernest Weidler nám v zhlásení stručne približuje jeho obsahové zameranie: „*Vážení poslucháči, vysielame literárne pásmo o živote a diele nemeckého básnika a divadelníka Bertolda Brechta pod názvom Pretože človek je...*“ (Weidler, Československý rozhlas, 07.10.1956)

Cieľom spomínaného mediálneho produktu je poskytnúť potenciálnemu recipientovi životopisné informácie o významnom nemeckom dramatikovi, režisérovi, prozaikovi a teoretikovi divadla. Diela Bertolda Brechta sú hlboko ovplyvnené spomienkami na prvú svetovú vojnu, obsahujú prvky anarchistického subjektivismu a expresionizmu. Bertold Brecht vo svojom prelomovom diele Trojgrošový román sa snaží vystihnúť realistický obraz

vrstiev imperialistického Anglicka v období devätnásteho a dvadsiateho storočia. V spomínanom období vládla samá pretváрка, faloš a túžba po kariére a bohatstve, následkom čoho sa rozvírila aj kriminalita: „*Ludia sa pre majetok a peniaze ženía, rozvádzajú, zabíjajú, krivo odsudzujú na smrť, podvádzajú štát, neváhajú dať potopiť desiatky vojakov na starej deravej lodi, ak z toho plynie zisk. S ľudskou biedou a nešťastím obchoduje kráľ žobrákov pán Peachum. Z nakradnutého tovaru organizuje rozsiahlu sieť obchodov pán Beckett alebo Macheath.*“ (Tamže) Tieto udalosti nás nabádajú k reforme, čiže k nastoleniu poriadku v danej krajine.

Medzi najšpecifickejšiu charakteristiku tvorby Bertolda Brechta možno považovať zámerné využívanie fantazijného motívu, prostredníctvom ktorého chcel autor pritiahnúť pozornosť príslušného publika. Vo svojich mediálnych produktoch neustále rozvíjal princíp retrospektívy, vracal sa do minulosti k zabudnutým spisovateľom. Predmetný dôraz kládol na spätnú väzbu od divákov, považoval ju za základ úspešnosti daného mediálneho produktu. Recipient porozumie obsahu vysielanej hry, len vtedy, ak si na ňu vytvorí svoj vlastný názor. V odhlásení sa dozvedáme zloženie personálneho štábu participujúceho na výrobe literárneho pásma: „*Vysielali sme literárne pásmo o diele nemeckého básnika a divadelníka Bertolda Brechta. Účinkovali Jela Tučná- Lukešová, členka RHS, Ján Klimo, člen NS a Imro Jenča, člen RHS. Reláciu pripravil Ernest Weidler.*“ (Tamže)

Jazykový prejav redaktora Ernesta Weidlera je na vyhovujúcej úrovni. Využíva presné štylizácie, dáva si záležať na správnej artikulácii, primerane narába s tempom, či rytmom reči. Redaktor má cit pre melodickosť a taktickosť. Celkovú pozitívnu atmosféru slovesného diela dotvárajú aj predely medzi jednotlivými pasážami, ktoré sú znázornené džinglami.

Bojom šumeli lesy. Pieseň slobodného Hrona

Rozhlasové pásmo má národopisný charakter. Jeho hlavným účelom je sprostredkovať dominujúci spôsob života ľudu na Horehroní a Pohroní. Redaktor priťahuje pozornosť poslucháčov prostredníctvom využitia rôznorodých umeleckých prvkov, zväčša ide o jazykové prostriedky literárneho charakteru (metafora, epiteton, personifikácia): „*Lud v povodí Hrona pred stáročiami, vždy i dnes miloval svoju rieku. Miloval pre jej užitočnosť i krásu. Preto, že je jeho. Pohronie je vlasťou chlapov ako jedle a žien ako rozkvitnuté jablone, ktorí po ťažkých búrkach a smrštiach v stáročiach porôb a vzbúr privítali na brehoch Hrona slobodu krvou vykúpenú, životmi zaplatenú, prijali však slobodu skutočnú, pri ktorej*

možno rozopäť krídla života ako nikdy, nikdy dosiaľ...“(Weidler, Československý rozhlas, 20.12. 1959)

Po úvodnom prejave nasleduje džingel, ide o dôležitý prvok zvukovej grafiky, ktorého miesto vyplňa melódia jednej slovenskej trávnicie od Vladimíra Slujku. Trávnicie sú neodmysliteľne späté s horskými oblasťami stredného Slovenska(Liptov, Pohronie), v ktorých plnili obdobnú funkciu ako žatevné piesne v nížinách.

Redaktor Ernest Weidler až neskôr prechádza k samotnému deju. V jadre panoramatickým spôsobom opisuje krajinu: *„Pre Pohronie sú typické drevenice so slamenými strechami a oblôčkami s muškátikom. Skrz prizmu slobody a práce sa z Pohronia vytvorila zem krásou spievajúca, bohatá...“*(Tamže) Prednes redaktora vyznieva eurofonicky až emocionálne. Svedčí o jeho silných citových väzbách na spomínaný región, akoby bol s ním nejako spätý. Pozoruhodné sú i imaginatívne experimenty so slovom, ktoré nám niečo evokuje(napr. láska- pokoj, harmónia): *„Dnes na nej, na tej zemi, zavlažovanej vodami Hrona, môže smelo rásť a dvíhať sa do výšok i láska, ktorej tak veľa bolo v piesňach...“*(Tamže) Láska tu plní zvláštny stimulačný fenomén, ktorého význam spočíva v liečení príslušného ľudu prostredníctvom spevu. V nasledujúcom džingli zaznieva melódia ľúbostných spevov, významného predstaviteľa modernej slovenskej národnej hudby Alexandra Moyzesa. Relácia končí odhlásením redaktora Ernesta Weidlera: *„Počúvali ste program, ktorý niesol názov Pieseň slobodného Hrona. Pripravila Ota Plávková a Luba Pavlovičová...“*(Tamže)

Nad knihou FO - Listujeme v denníku Anny Frankovej

Rozhlasové portrétné pásmo Listujeme v denníku Anny Frankovej je venované židovskému dievčaťu, ktoré bolo prenasledované fašistami. Mladé dievča Anna na vlastnej koži pocítilo drastické procesy, ktoré v nej zanechali nezmazateľnú stopu. Napokon ju dohnali k fyzickej smrti. Redaktor Ernest Weidler upriamuje v mediálnom produkte špecifickú pozornosť na obdobie mladosti, ktoré definuje ako plné nepochopení zo strany starších voči prenasledovanému židovskému dievčaťu: *„Mladosť je v podstate oveľa osamelejšia ako staroba. Starší ľudia majú o všetkom svoj názor a nie sú až takí vratkí vo svojom konaní. Nás mladých to stojí dvakrát toľko námahy, aby sme obhájili svoje názory v dobe, ktorá ničí všetky doterajšie ideály a predstavy, v dobe, keď ľudia ukazujú svoju najošklivejšiu stránku, keď sa pochybuje o pravde a kráse...“*(Weidler, Československý rozhlas 20.12.1959) Vypovedané slová nás vyzývajú k hlbokému zamysleniu. Dodnes zachované zápisky Anny Frankovej majú

silný dokumentárny charakter. Sú aj publikované tlačou. Divadelnej verejnosti osobnosť Anny Frankovej nezostala ľahostajná. F. Goodrichová a A. Hackett sa nimi inšpirovali pri jednej divadelnej hre.(Porov. Tamže.)

Rozhlasové pásmo kontextovo osciluje medzi historickou a portrétnou tematikou. Stavia na vynikajúcej premyslenej myšlienke autora, ktorú dokázal pretaviť do kvalitného mediálneho produktu. K danému činu ho viedlo obrovské nadšenie ukázať príslušnému rozhlasovému publiku kruté trápenie vtedajšej doby. Redaktor jednoznačne odsúdil vojnu, najväčšie zlo sveta, ktorá deformuje ľudské charaktery nielen po fyzickej, ale aj duchovnej stránke.

Večerné posedenie pre mladých

Rozhlasové pásmo „*Večerné posedenie pre mladých*“ nám približuje umeleckú tvorbu významných literátov Heinricha Heineho a Sergeja Alexandroviča Jesenina. Heinrich Heine bol významný revolučný stúpenec nemeckého romantizmu, ktorý sa do povedomia čitateľskej verejnosti zapísal ako básnik a prozaik. Ide o známeho autora krásnej lyrickej zbierky *Knihy piesní*. Ako zarytý revolucionár propagoval myšlienku ideového pokroku, ktorá stála v tvrdom protiklade s nemeckým malomeštiactvom a spiatočnosťou. V duchu tvrdej rebélie sa niesli i jeho spisy z roku 1835, ktorých distribučná činnosť bola za režimu Adolfa Hitlera následne pozastavená. Najvýznamnejšie básnické zbierky Heinricha Heineho sú *Beh sveta*, Anno 1829 a *Sliezski tkáči*. Heinrich Heine sa v spomínaných zbierkach prikláňa k ideám vedeckého socializmu. Sympatizuje s marxistickou filozofiou a jej kľúčovými stúpenkami Karlom Marxom a F. Engelsom. Heine vzdal hold spomínaným osobnostiam. Kľúčové špecifikum vystihol v mediálnom produkte aj Ernest Weidler parafrázujúci slová legendárneho nemeckého básnika Heinricha Heineho: „*Títo lekári revolúcie sú jedinými mužmi v Nemecku, ktorí sú plní života a im patrí budúcnosť. Nevyslovujem tu ani želanie, ani sťažnosti, podávam správy o faktoch a vravím pravdu.*“ (Weidler, Československý rozhlas, 04.08.1961) Sergej Alexandrovič Jesenin bol predstaviteľom ruského imaginizmu, avantgardného literárneho smeru typického pre poéziu dvadsiateho storočia. V daných básniach vyjadril odpor voči vojne. V úvodnom vstupe sa prihovára redaktor Ernest Weidler, v ktorom pútavým dojmom opisuje prostredie. Využíva pri tom širokú škálu lyrických a beletristických prvkov. Po krátkej epizódke vzdáva hold verným poslucháčom literárnych kvízov určených mládeži J. Chlebušovi a Viere Fleischerovej.

Pripomeňme si v krátkosti spomínaných účastníkov súťaže. J. Chlebuš je študentom Strednej priemyselnej školy chemickej vo Svite. Zúčastňuje sa recitačných súťaží. V jednej súťaži interpretoval poéziu nemeckého básnika Heinricha Heineho. Študent sa necháva inšpirovať známou frázou odzrkadľujúcou podstatu nášho bytia, či jestvovania: „*Učíme sa pre život, nie pre známky.*“ Pri súťažiach preferuje kolektívny rozmer: „*Nie je dôležité vyhrať, ale zúčastniť sa.*“ Viera Fleischerová je študentkou slovenského jazyka a literatúry FF UPJŠ v Prešove. Miluje sovietsku literatúru, obzvlášť jej prirástla k srdcu básnická tvorba Sergeja Alexandroviča Jesenina. Sergej Alexandrovič Jesenin bol kontroverzný básnik, na jednej strane bol veľmi citlivý, čo potvrdzujú aj viaceré básnické diela, no na druhej strane útechu nachádzal v drogách a alkohole. Uvedeným nerestiam nakoniec aj sám podľahol.

Redaktor počas priebehu rozhlasového pásma dodržiava správnu artikuláciu, čo je aj dôkazom jeho profesionálneho prístupu. V rámci interpretácie zahlásení(zvukových perexov) pregnantne zvýrazňuje najdôležitejšie slovné spojenia, čiže vzápätí hlasu dodáva príslušnú sýtosť a farbu. Redaktor ovláda prácu s prízvukom, taktiež dýcha čistým štýlom. Uvedenými faktormi udržiava prevažnú pozornosť recipientov.

Rampa

Rozhlasové pásmo vo svojej tematickej koncepcii retrospektívne mapuje významnú dobovú udalosť roka 1947, ktorá predstavovala dôležitý zvrät v spoločenskom a kultúrnom rozvoji mesta Praha. Redaktor Ernest Weidler približuje význam relácie vo svojom zahlásení: „*V týchto dňoch si pripomíname 25. výročie I. Svetového festivalu mládeže v Prahe. Dnes si v Rádiu mladých poslucháčov môžete vypočuť montáž cenných dokumentárnych záberov z niekoľkých festivalov...*“ (Weidler, Československý rozhlas, 12.07.1972) Z úvodného prejavu autora cítiť príklon ku kolektivismu a vzájomnému rešpektovaniu mládeže. Relácia je primárne určená cieľovej skupine mladistvých. Jej stavebnými kameňmi sú historické fakty, ktoré sú popretkávané hudobnými zvučkami a autentickými výpoveďami zainteresovaných osôb. Jednotlivé výstavbové elementy prispievajú k celkovému pozitívnemu rozmeru slovesného diela, oživujú ho a najmä vťahujú recipienta do skúmanej témy. Svoju úlohu tu zohrávajú aj psychologické prvky ako fantázia, fikcia, prostredníctvom ktorých si autor udržiava svoju pozornosť.

Poslaním relácie je sprístupniť chronologické fakty vzťahujúce sa k vývoju Svetovej federácie mládeže, jej festivalu a odsúdeniu vtedajšej fašistickej ideológie. Hlavným účelom plánu tzv. jednoty bolo eliminovať akékoľvek triedne prekážky v podobe biedy, tvrdého

vykorisťovania a nezamestnanosti. V popredí stalo heslo zjednotenia mládeže bez akýchkoľvek rozdielov týkajúcich sa rasy, národnosti a politického vyznania. Vďaka tomuto účelu bol vyhlásený v Prahe 12.07.1974 Medzinárodný deň študentstva.

Prejav autora sa vyznačuje sklonom k pátosu a dynamickosti. Vo svojom profesionálnom majstrovstve dokáže precízne až emfaticky experimentovať s vysloveným slovom a modifikovať jeho dikciu podľa potreby. Autor dodržiava ortoepické štandardy. Neustále kladie dôraz na prízvuk, prostredníctvom ktorého zdôrazní najdôležitejšiu slabiku v slove, dá mu príslušnú ozdobu a farbu. V rozhlasovom prejave autora som postrehol menšie nedostatky. Autorovi miestami uniká cit pre pauzu a rytmus. Oduševnenie až zapálenie sa pre daný výkon ho núti ísť dopredu, no mnohokrát sa z rozhlasového prejavu vytráca cit pre dodržiavanie jednotlivých fonetických parametrov.

Dirigent, zaslúžilý umelec Dr. Ľudovít Rajter

Autor Ernest Weidler rozhlasovú reláciu venoval významnej osobnosti slovenského koncertného života, spoluzakladateľovi Slovenskej filharmónie Ľudovítovi Rajterovi. V zahlásení relácie sa dozvedáme bližšie informácie o obsahu slovesného diela: „*Vážení priatelia v dnešnej relácii vám chceme priblížiť osobnosť zaslúžilého umelca, dirigenta Dr. Ľudovíta Rajtera. V relácii zaznejú časti z diel týchto skladateľov: Franza Schuberta, Franza Liszta, Johannes Brahmisa, Ludviga van Beethovena, Eugena Suchoňa, Wolfganga Amadea Mozarta a Igora Strawinského. Je to hudba, ktorú Dr. Rajter dirigoval, diriguje alebo ktorá podnecujúco, inšpirujúco na Dr. Rajtera pôsobí. Reláciu autorsky pripravil a rozhovory viedol Ernest Weidler, hudobne a redakčne spolupracovala Oľga Odzganová. Želáme vám príjemné počúvanie.*“ (Ernest Weidler, Československý rozhlas, 02.04.1972)

Úvodný prejav sa vyznačuje špecifickou vlastnosťou, ktorá je implementovaná aj v ostatných rozhlasových reláciách. Ide o autorov entuziazmus, prejavujúci sa v podobe pozitívnej motivácie, prostredníctvom ktorého si získal aj veľké masy poslucháčov. Markantný element slovesného diela tvoria retrospektívne reminiscencie prelomových životných etáp vzťahujúcich sa k osobnosti Ľudovíta Rajtera. Tematický obsah mediálneho produktu je zameraný na kariérny postup Ľudovíta Rajtera. Príbeh sa začína netradične. Ako prvý sa na scéne objaví neznámy človek, ktorý si vyberá gramofónovú platňu podľa rozhodujúcich kritérií t. j. skladba, žáner, sólista, obdobie a pod. Pilotná atmosféra príbehu je umocňovaná ruchmi, zvukmi poprípade útržkovitými šramotmi. V danom prípade môžeme hovoriť o extralingvistických výrazových prostriedkoch akustickej povahy. Po čase

spomínaná osobnosť prehovorí monologickým tónom majúcom charakter akejsi chronologickej stereotypnej reflexie. Najprv Ľudovít Rajter hovorí o svojich štúdiách v Bratislave a vo Viedni. Neskôr sa sporadicky zmieňuje aj o prvých koncertoch v Bratislave a Salzburgu. Do obsahu relácie zakomponováva autentické spomienky na obľúbeného učiteľa, rakúskeho dirigenta Clemensa Kraussa. Okrem toho Rajter popisuje aj osobný vzťah k orchestru, konkrétne podrobne rozoberá jednotlivé fázy realizácie. Mediálny produkt je zaujímavý aj svojím estetickým posolstvom. Ľudovít Rajter sa prostredníctvom jeho obsahu vyznáva z lásky k hudbe. Hudba sa pre neho stáva métou, bez ktorej by si nevedel predstaviť svoj život...

Autor Ernest Weidler vykresľuje osobnosť umelca, dirigenta superlatívnym dojmom, priam vzdáva mu svoj obdiv. Tvorbu Ľudovíta Rajtera zbožňoval pre špecifickú vlastnosť-interkultúrnosť. Ľudovít Rajter nebol známy na Slovensku, ale aj v zahraničí. Weidler najviac bol očarený tým, že prostredníctvom hudby slovenskú kultúru reprezentoval vo vzdialených krajinách, dokonca kontinentoch. Ľudovít Rajter sa snažil propagovať náš národ v pozitívnom svetle t. j. ako činný, kreatívny a muzikálny. Bol typickým slovenským národovcom hrdým na svoje rodné korene. V povedomí slovenskej verejnosti má bohaté zásluhy najmä za šírenie kultúrneho povedomia v cudzine.

Žijeme na jednej planéte

Rozhlasová relácia vo svojej obsahovej koncepcii prináša prehľad o významných skvostoch našej planéty. Má prevažne zábavno-vzdelávací potenciál, predovšetkým oboznamuje poslucháčov s jednotlivými svetovými kuriozitami či už architektonickými dielami, prírodnými úkladmi a najvýznamnejšími osobnosťami. Hlavným základom slovesného diela sú pamäti slovenského novinára, v ktorých zhrnul svoje postrehy, zážitky z ciest po východnej Afrike, bývalom Sovietskom zväze a Nemecku. Redaktor Pravdy Dušan Kerný vo svojich pamätiach cestopisného charakteru bližšie analyzuje politickú a ekonomickú situáciu v štáte Uganda, ktorý leží na území východnej Afriky.

Prológ relácie číta moderátor Ernest Weidler, v ktorom nás jasne oboznamuje s jej anotáciou: „*Redakcia politickej publicistiky vysiela reláciu Žijeme na jednej planéte. Informácie, zaujímavosti, rozhovory, poznámky o ľuďoch a živote na planéte, zvanej zem.*“ (Weidler, Československý rozhlas, 19.02.1974)

Po krátkom úvodnom zahĺásení nasleduje spev Karola Gotta. Neskôr v relácii vystúpi aj speváčka Marcela Laiferová, ktorá opíše dojmy z festivalu v Cannes vo Francúzsku.

Miestami sa zmieni o návšteve Latinskej Ameriky, konkrétne štátu Kuba. Po monológu zaznie gramofón s jej skvelými platňami.

V jadre rozhlasovej relácie sa redaktor zmieňuje o rôznych európskych skvostoch, ktorých význam spočíva v udržaní pozornosti poslucháčov. Majú väčšinou informačno-poznávací charakter. „*Najslávnejšou stavbou NSR je Dóm v Kolíne nad Rýnom. Má dve veže vysoké 157 m. Najdrahší benzín v Európe je vo Francúzsku. Ceny uvádzam v rakúskych šilingoch. Stojí 7 šilingov. Najlacnejší je v Sovietskom zväze 3,36 šilingov.*(Tamže)“

Redaktor neskôr prechádza k predmetnej problematike. Ugandu poníma z troch aspektov t. j. geografického, politického a ekonomického.

Prejav redaktora vyznieva trefne až presvedčivo. Nachádzame v ňom aj zvláštny psychologický efekt, ktorého hlavným účelom je motivovať potenciálnych turistov k návšteve spomínanej krajiny.

Klub M- Týždenník pre mladých v kluboch Vykroč z tieňa Joan Baezová

Rozhlasové pásmo s pravidelným týždňovým vysielačím časom je predmetne určené poslucháčom mladej generácie. Dominujúcu zložku slovesného diela predstavujú recitácie básní s ľúbostnými motívmi, v ktorých sú na piedestál kladené hodnoty krásy a lásky. Ústrednou témou príbehu je láska s tragickým koncom. Muž opustil ženu s deťmi. Žena smúti za ním. V podstate nezmieri sa s jeho náhlým odchodom na druhý svet. Hlavným motívom tragédie je vojna, ktorá je tu vykreslená ako symbol zla, ničiaceho živla, dehonestujúceho ľudské charaktery.

V úvodnom zahlásení nám redaktor Ernest Weidler predstavuje hlavnú hrdinku spomínaného príbehu: „*Na pódiu stojí bosé dievča s tmavými dlhými vlasmi a s vážnou tmavou tvárou. Mladučkú dievčinu privítalo obecnstvo s tichou nedôverou. Ale keď dospievala prvú pieseň, nedôvera sa rýchlo premenila na sympatie.*“ (Weidler, Československý rozhlas, 04.09.1974)

Redaktor využíva dynamický opis, prostredníctvom ktorého nás bližšie oboznamuje s pilotným dejom daného príbehu. Neskôr vysvitne, že tým dievčaťom je významná americká speváčka Joan Baezová. Vo svojich piesňach reaguje na aktuálne problémy vo svete. Primárne sa snaží identifikovať posolstvo piesne pre ľudstvo: „*V každej piesni hľadá pravdu a spravodlivosť sveta, úprimnosť, bezprostrednosť, pravdivosť vzťahov medzi ľuďmi.*“ (Tamže) Spomínané cnosti behaviorálneho rozmeru sú podľa Joan Baezovej dôležitým predpokladom zdravého ľudského sveta a plnohodnotného života. Mimoriadne dojímavo znejú i verše

Baezovej piesne Cudzinec v mojich spomienkach. Jej hlavný základ tvoria spomienky speváčky na detstvo a nenaplnenú lásku...

Rádio mladých poslucháčov- Album slovenských spisovateľov pre deti a mládež

Hlavným účelom rozhlasového pásma je sprostredkovať poslucháčom mladej generácie zmysluplné posolstvo v podobe príjemného kultúrneho zážitku. Dôležitým motívom vzniku mediálneho produktu bola najmä neznalosť faktov cieľovej skupiny v oblasti všeobecného rozhľadu. Redaktor Ernest Weidler chcel prostredníctvom rozhlasového pásma vzdať úctu k spisovateľovi Miroslavovi Válkovi, ktorého básnické zbierky obdivoval.

V úvodnom zhlásení Ernest Weidler stručne a jasne približuje tematickú náplň vybranej rozhlasovej relácie: „*Je pondelok, priatelia, a preto v Rádiu mladých poslucháčov sa venujeme literatúre.*“ (Weidler, Československý rozhlas, 17.05.1976) Po ňom nasleduje krátky monológ redaktora, v ktorom neskrýva svoj zmysel pre humor a satiru. „*Z múdrych kníh sa na žiakov vážne pozerajú básnici, pretože básnikov do čítaniek kreslia alebo fotografujú vždy vážnych. Žiacke huncútstvo však nejednej vážnej tvári prikreslí smiešne fúzy, prikrúžkuje čudesné okuliare alebo pridá vyplazený jazyk.*“ (Tamže)

Pilotný vstup má kontroverzný rozmer, pretože vyvoláva rôznosť názorových pohľadov. Na jednej strane svojím spôsobom prejav má deštruktívny rozmer, pretože nabáda poslucháčov ku karikatúrnej dehonestácii osobnosti. Popritom treba zdôrazniť, že sloboda prejavu za bývalého režimu prakticky neexistovala. No na druhej strane autor sa snaží reálne zmapovať situáciu v školskom prostredí. Jadro rozhlasovej relácie je zamerané na propagáciu zdravého životného štýlu. Pútavým dojmom pôsobí na poslucháča agitačný slogan Jedzte kapustu – zdravá. Pri vyslovení uvedeného sloganu redaktor neskrýl svoj zmysel pre pátos, plasticnosť, ktorú dosiahol zvýšením dôrazu a prízvuku v danom spojení.

Do tejto pasáže rozhlasovej relácie autor zámerne implementoval úryvok z jednej Válkovej básne. Jej prológ začína typickou rozprávkou formulou: „*Kde bolo, tam bolo, bol raz jeden básnik...*“ Báseň má existenciálny rozmer. Jej poslaním bolo identifikovať zmysel života básnika, ktorý sa po celý život snažil nájsť svoju identitu, no nakoniec ju aj našiel. Hybnou silou básnika sa stala túžba nájsť pravdu. Vyznania básnika sú špecifické eschatologickým posolstvom, ktoré hlavne poukazuje na pomínutelnosť času. V záverečnej fáze rozhlasovej relácie sú zmienené bližšie informácie o Miroslavovi Válkovi. Redaktor Ernest Weidler ho vykresľuje ako úspešného autora knižiek, leporiel pre malých a najmenších. Zmieňuje sa o dôvodoch, ktoré autora podnietili k písaniu. Miroslav Válek je

autorom knížiek básnických zbierok pre deti, dospelých, tvoril hlavne z existenčnej potreby. Ide v podstate o komplementárneho básnika, čo vyjadril aj vo vete samotný básnik: „*Boli sme mladí, potrebovali sme peniaze.*“ (Tamže) Pri koncipovaní básnických zbierok cítil akýsi pocit radosti, potešenia a pôžitku. Najradšej experimentoval s každým slovom a slabikou. Pri tvorení veršov uplatnil herný princíp, čím oslovil detské čitateľské publikum.

Rozhlasové pásma Ernesta Weidlera sú špecifické využitím viacerých výstavbových prvkov t. j. technických, ide o obdivuhodnú prácu tvorcov umeleckého diela so zvukovými efektami, literárnych, ktoré sa vzťahujú k experimentovaniu s jazykovými prostriedkami a tematických, v rámci ktorých sú zdôraznené nasledovné hodnoty ako láska, priateľstvo, voľný čas mládeže, patriotizmus a pod. Vďaka spomínaným prioritám si získal veľké masy poslucháčov, ktorí sa radi aj dnes vracajú k jeho poučným nahrávkam.

Bibliografia

- HOCHELOVÁ, V. 2001. *Slovník novinárskej teórie a praxe*. Nitra: FF UKF v Nitre. ISBN 80-8050-380-X.
- JENČA, I. 2011. Charakteristika a špecifiká rozhlasového vysielania In *Mediálna výchova pre učiteľov stredných škôl*/Dana Petranová, Norbert Vrabc. Trnava: Fakulta masmediálnej komunikácie UCM, 2011. s. 30-33. ISBN 978-80-8105-248-4.
- ORBAN, K. 2010. Rozhlasová tvorba. In *Praktikum mediálnej tvorby*/Andrej Tušer a kolektív- 1 vydanie -Bratislava: EUROKÓDEX, s. r. o., 2010. s.159-188. ISBN 978-80-89447-16-9.
- ORBAN, K. 2016. *Slovenská rozhlasová hra 1989-2004*. Bratislava: OBZOR, s. r. o. ISBN 978-80-215-0532-2.
- SOUČEK, J. 2012. Rozhlasová dramaturgie a žurnalistika. In *Nové trendy v médiách II. Rozhlas a televize*/ Jan Motal a kolektiv. Brno: Masarykova univerzita, 2012. s. 81-101. ISBN 978-80-210-5826-2.
- WEIDLER, E. *Pretože človek je...* Bratislava: Československý rozhlas, odvysielané 07.10.1956.
- WEIDLER, E. *Bojom šumeli lesy. Pieseň slobodného Hrona*. Bratislava: Československý rozhlas, odvysielané 20.12.1959.
- WEIDLER, E. *Nad knihou FO- Listujeme v denníku Anny Frankovej*. Bratislava: Československý rozhlas, odvysielané 20.12.1959.

WEIDLER, E. *Večerné posedenie pre mladých*. Bratislava: Československý rozhlas, odvysielané 04.08.1961.

WEIDLER, E. *Rampa*. Bratislava: Československý rozhlas, odvysielané 12.07.1972.

WEIDLER, E. *Dirigent, zaslúžilý umelec Dr. Ľudovít Rajter*. Bratislava: Československý rozhlas, odvysielané 02.04. 1972.

WEIDLER, E. *Žijeme na jednej planéte*. Bratislava: Československý rozhlas, odvysielané 19.02.1974.

WEIDLER, E. *Klub M- Týždenník pre mladých v kluboch Vykroč z tieňa Joan Baezová*. Bratislava: Československý rozhlas, odvysielané 04.09.1974.

WEIDLER, E. *Rádio mladých poslucháčov - Album slovenských spisovateľov pre deti a mládež*. Bratislava: Československý rozhlas, odvysielané 17.05. 1976.